

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus De Officiis, Electionibus, Dignitatibus, Et
Beneficiis Ecclesiasticis**

Coras, Jean de

Colonia Agrippina, 1596

VD16 C 5049

5 De scientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63394)

32. dist. aut puellam vitiatam, ca. præcipimus, 34. dist. vxorem duxit, quique secundum matrimonium de facto contraxit: ca. nuper, de bigam. vel
 4 vxorem ꝑ adulteram cognouit, ca. si cuius, c. sicut, 34. dist. etiam ignoranter, vt Doct̃or. existimant. Cum hic non agatur de vitio ordinandi, in quo scientia requiritur, sed de Sacramenti defectu, quem quicumque licet ignorans pati potest: proinde Host. non sine periculo promoueri coniugatum dicit, quando pauca sint admodum mulieres, quæ ab iniuria turpium libidinum liberae sint. Illud Ouidianum citans.

Castra est, quam nemo rogauit.

Ad hæc præsumptio non tantum sinistra est, atque ideo fugienda: l. meritò, ff. pro soc. sed etiam, contra legem, quæ præsumit ꝑ quæcunq; castum, sobrium & bonum, in omni (vt dicunt) bonitate naturali, cum qua videlicet homines nascuntur, cap. vn. vbi Panor. de scrut. cap. si fortè, vbi gloss. de elect. in 6. nisi euidentissimis argumentis contrarium demonstraretur. ca. dudum, de præsump. Vndè à communi sententia facile recesserim. Cum nec priuet ꝑ Deus suis sacramentis nisi scienter delinquentes: c. ex literis, de eo qui cog. consang. vxor. cessentque hinc rationes, Bigami promotionem impediens, quas alibi Doct̃or. gloss. in summa, 26. dist. Panor. rubr. de big. & in cap. sanè, de cler. coniug. accuratè scriptas reliquerunt.

De scientia. Cap. V.

SUMMARI A.

1 *Scientia in promouendo necessaria.*

2 *Mona-*

- 2 *Monachi imperiti.*
- 3 *Collatio illiteratis fit nulliter.*
- 4 *Papa contra Dei legem nihil potest.*
- 5 *Scientia qua in clericis exigatur.*
- 6 *Iurisdictionem qui clerici habeant.*
- 7 *Eminens scientia qua.*
- 8 *Papa omnium doctissimus.*
- 9 *Oriundus cur in beneficio praefereendus.*
- 10 *Patria dulcis amor.*
- 11 *Impetrans originem exprimit.*
- 12 *Exterus in Gallia non habet beneficium.*
- 13 *Regularis quando secularibus praeficiatur.*
- 14 *Monachus creatur Episcopus.*
- 15 *Mendicantes quando incapaces beneficiorum.*

Scientia † deinde, quæ in spiritualium administratione potissimum necessaria est, ca. nisi §. pro defectu. de renunt. in promouendo exigatur. c. cum incunctis. in princi. de elect. Viris quippe doctis indiget ecclesia, c. cum ex eo. de elect. in 6. non ut ille dicebat, Io. Mona. c. fin. de verbor. signif. in 6. & in d. c. cum ex eo. Nepotulis & afinis deferratis. Cùm non possit illiteratus sacris officijs aptus esse. cap. illiteratos. 36. distinct. Vnde quod dicitur, expertem literarum Monachum esse, posse: gl. c. legi. 16. q. 1. ad ius antiquum referendum est: quo Monachi clerici non erant. c. generaliter, 16. q. 1. At hodie cum omnes promouentur, Pan. c. cum illorū. col. pen. de sentē. excō. (tamen si plures † idiotæ, & ignari sint, cap. ex multa. de vot. & vot. locumque diuerbio plerumque faciunt, Monacho indoctior.) Literati dubio procul esse debent. c. fin. de temp. ordin. in 6. Cum illiteratos ab ordinibus etiam lex Pontificia repellat,

c. præcipimus. 34. distin. c. promittentes. 55. distin.
 & d. c. fin. & multo magis à beneficijs. d. c. cum in
 3 cunctis. d. c. illiteratos. Ad eò t̄ quidem, vt si con-
 ferantur imperitis beneficia, nulla sit ipso iure
 collatio. Innoc. & Panorm. c. cum nostris. de con-
 cess. præb. Felin. c. per tuas. de simon. Cum & iam
 promotos inexcusabilis ignorantia deiiciat. c. si
 de ætat. & qual. Idque diuinæ legis autoritate.
 c. omnes. in fi. 38. distin. Ait enim Dominus Osee
 4. Conticuit populus meus, eo quòd non habue-
 rit scientiam quia tu scientiam repulisti, repellã
 te, ne sacerdotio fungaris mihi. Et alibi. i. Timo.
 4. Attende lectioni, exhortationi, doctrinæ. his
 verbis Timotheo iniungens, vt sacris literis va-
 cet: quibus vniuersos rem omnem edoceat, ad sa-
 lutem consequendam spectantem. Quo facilè in-
 4 telligimus, Papam (qui t̄ contra legem Dei nihil
 potest) c. sunt quidam, 25. quæst. i. dispensare nõ
 posse, vt prorsus illiteratus promoueatur, alij li-
 cet contra. Felin. c. quando. colu. pen. de rescript.
 Multo que minus Episcopus. Innoc. & Hosti. d. c.
 cum in cunctis. nisi in promouendo, egregia in-
 5 dote prædito, magna futuræ diligentia spes sub-
 esset. Imol. Clem. i. de ætate. & qualit. Eruditos t̄
 autem clericos esse oportet, non improbatæ le-
 ctionis studijs, vt Magicorum, Ariolorum, Ma-
 thematicorum, Alchimistarum, Astrologorum,
 hoc est, eorum qui prognosticis suis, omnia tur-
 bant. Non item in figmentis Poëtarum, aut secu-
 laribus disciplinis, nisi quatenus, ad vsum sacro-
 rum librorum conducunt, ca. legimus, i. c. turbat.
 c. relatum. & c. ideo, 37. distin. sed in lege Domi-
 ni, c. qui Episcop. 23. distin. c. si quis artem. 37. dist.
 (quam qui ignorat, Christum vtique ignorat) c.
 si iuxta, 38. distin. & Pontificum cõstitutionibus,
 si ta-

si tales sint clerici, qui ius dicere debeant. Vt † E- 6
 piscopi, c. de persona, 11. quæst. 1. & Archidiaconi,
 præpositi que iurisdictionem habentes. Innocen.
 Panorm. & alij. d. c. cum in cunctis. Cùm enim se-
 cundum quod Canones censent, iudicare eos o-
 porteat. cap. 1. de offic. ordin. in causis præsertim
 matrimonij, & alijs spiritualibus, statuta Cano-
 num ignorare non debent. ca. 1. de consang. & aff.
 Neque verò putandum est, exigi in eis eminentē 7
 scientiam, ca. nisi. §. pro defectu. de renunt. hoc †
 est, vt cæteris excellant, peritioresque habeantur:
 (quomodo placet mihi, scientiam eminentem describere,
 non cum vulgo, Innoc. Panorm. & cæteri. d. c. cum in cunctis. vt ea sit, qua instru-
 ctus propositas omnes quæstiones, ex tempore
 dissoluit, absque vlla librorum reuolutione.) sed
 competentem, d. §. pro defectu. quam is habere
 dicitur, qui commode potest, quæ officio suo in-
 cumbunt explicare. Panormi. d. c. cum in cunctis. 8
 Doctissimus † autem omnium esse debet Roma.
 Pontif. Cui vniuersæ reipublicæ Christianæ, cura
 demandata est, Panormi. ibi. quod posteaquàm
 legitimè creatus est, & electus, in dubio præsu-
 mimus, c. licet de vitanda. de electio. quum & ab
 eo tempore omnia iura in scrinio pectoris habe-
 re censeatur. c. 1. de constitu. in 6. Licet eum non-
 nunquam capiat obliuio. ca. præterea. 23. dist. c. fi.
 30. q. 4. Verùm enim uero, quâuis clerico literato,
 vndequaq; originem ducat, (eius tamen Episco-
 po concedente) c. fin. de cle. peregr. c. clericum.
 72. distin. possit conferri beneficium: c. ad deco-
 rem. de Institut. si tamen sit doctrinæ, & alterius
 idoneitatis paritas inter plures Clericos, debet †
 qui est ex loco beneficij præferri. l. in Ecclesijs.
 C. de epis. & cler. c. nec emeritis, c. nullus. 61. dist.
 tum

tum ob residentiam, ad quam dulcedine patriæ allecti, facilius indigenæ, quàm exteri, inducuntur: Panormi. d. c. ad decorem. in fin. (propria siquidem patria, maior cuique videtur, † suavior, & præstantior alia. l. qui habebat. ff. de leg. 3. Accurf. l. fin. C. si ser. expor. Non quia magna, vt Seneca lib. 9. epistol. dicebat, sed quia sua.) vnde Ouid. de ponto.

Nescio quana tale solum dulcedine cunctos

Ducit, & immemores non finit esse sui.

Tum propter linguæ, & idiomatis similitudinem, Regul. Cancel. 15. & 19. qua mores conformari putantur. c. quoniam cum ibi not. de offi. ordi. Etenim expedit Clericum idioma loci Ecclesiæ intelligere, illudque intelligenter loqui quo plebeculam edocere possit, quæ ad salutem animæ pertinent. Quibus † rationibus factum putamus, vt data paritate impetrationum, indigena beneficij aut vt dicunt, oriundus, extero præferatur. Regul. Cancel. 15. Et gratia surreptitia censeatur, qua forensis impetrans, suæ originis mentionem non fecit. gloss. & Panorm. c. si proponente. de re script. Hoc enim expressum, Papam retardare potuisset, c. postulasti. eod. tit. quem credendum non est, extraneos præficere velle, quamdiu indigenæ idonei reperiuntur. c. bonæ. 2. ad fin. de postu. prælat. c. hortamur. 71. distinct. c. nullus. 61. distinct. 12. Ad hæc nostrum † Galliarum regem priuilegio subnixum ferunt, ne possit quispiam extraneus, in regno, eo non concedente, & sine literis (vt vocant) naturalibus, assequi beneficium. glo. §. nam ecclesiarum proæ. pragm. At verò quoniam indecorum est, disparis conditionis homines Ecclesijs præficere, Clem. 1. de electio. aut in eodem collegio sociari, c. in noua. 16. quæsti. 7. non poterit

rit

rit Monachus, quantumlibet doctus in Ecclesia
 collegiata seculari † Canonicatum, aut aliud sim- 13
 plex obtinere beneficium. ca. super eod. de regul.
 Etiam vt Cald. c. quod Dei. de stat. monach. dice-
 bat, ex Episcopi dispensatione. Regularia enim
 regularibus, vt antea diximus, & secularia secu-
 laribus conferri debent. cap. cum de beneficio. de
 præb. in 6. Nisi tamen vrgeat necessitas, quia for-
 tē seculares idonei non reperiantur. c. inter qua-
 tuor. de stat. monach. Ad ecclesias verò curatas
 potest quicumque regularis, ad concionandum
 idoneus, & aptus, singulari prædicationis fauore
 promoueri. c. in parochia. vbi gloss. 16. quæsti. 1. d.
 c. quod Dei vbi Panorm. & alij. Tametsi † ex Ca- 14
 thedrales, id est, Episcopales sint. Clemen. 7. de e-
 lecti. Possunt siquidem, in tantæ dignitatis grati-
 am, Panorm. d. ca. quod Dei. & ne periculum ali-
 quod ex diutina vacatiōe contingat, Card. d. Cle-
 ment. 1. colum. penult. ad id dignitatum culmen,
 Monachi, aut alij regulares euehi, ca. statutum. 18.
 quæsti. 1. d. Clem. 1. etiam si Abbates sint. ca. si abba- 15
 tem. de elect. in 6. Vel etiam † mendicantes, vt Do-
 minicani, Franciscani, & Augustiniani. c. quorum-
 dam. eod. titul. Quos tamen aliorum quorumcun-
 que beneficiorum secularium, Cle. exiui. de ver-
 bor. significa. vt temporalium rerum etiam ex di-
 spensatione Papæ, c. cum ad monast. in fin. de stat.
 monach. incapaces esse constat. Benedict. latè. ca.
 Raynutius, verbo & vxorem, num. 218. de testam.
 Cùm enim hi omnes eligi possint, c. si religiosus,
 de elect. in 6. d. c. si Abbatem, d. ca. quorundam. i-
 donei censerī debent. ca. fin. de postul. præl. c. in-
 notuit. de elect.